

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvenšer pondeljke.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/1. — Telefon 213.

Upravišstvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Auri sacra fames.

(Prokleti pohlep po denarju.)

Vasa Dimitrijević, generalni direktor carin, se je pred kratkim izrazil, da je povzročilo carinsko osobje z nevestnim poslovanjem državi ogromne škode.

Pred par meseci je romala v jetišnice družba veselih lahkoživcev, ki je imenitno živela od ponarejenih 10-dinarskih bankovcev.

Pred dvema tednoma smo videli v policijskem spremstvu elegantne gospe s še elegantnejšimi damami, ki so plačevale svojo eleganco z izkupičkom od ponarejenih kolkov.

Pred par dnevi je bil tu obscen neki bogat trgovec, ker je prodajal meso od crkne živali.

Takih in podobnih slučajev bi mogli navesti iz poslednjih mesecev celo vrsto.

Kakor je videti, ureja kult zlatega teleta še vedno delovanje in nehanje širokih slojev. Nobena stvar ni tako vzvišena, nobena služba tako odgovorna, da je ne bi videli izrabljane v vedno eno in isto svrhu: obogatiti se na račun bližnjega, reveža, na račun skupnosti, države. Kje je stanovska hierarhija iz l. 1914, kjer so pojmi o podeljenosti in nadrejenosti, kje med inteligenco in kretenstvom? Ni jih več, razlika je samo še ena: denar! Kaj za to, če je bogastvo pridobljeno na podel način, ukradeno iz siromakovega žepa, priglufano iz izrabljenega zaupanja: posest denarja opravičuje vse in daje pravico do vseh družabnih časti. Neimovito poštenje je še vedno sramota, nepošteno bogastvo pa najvišja čednost.

Nič ne moraliziramo, le ugotavljamo. Vest današnje dobe je že pretrdo kožna, da bi bila dostopna za etična pravila. Ta se bodo uveljavljala po svoji vrednosti še le tedaj, ko se vsled razvitejših gospodarskih konsolidacij možnosti socialno in pridobitno nedovoljenega dobička zože tako tesno, da bo javna kontrola po večini že v kali lahko zabranila smeješe poskuse, prevažila stroške za privatno udobnost na račun države in opeharjenih revnih. Kajti na to se reducirajo uvodoma omejena dejanja. Med carinikovim in falzifikatorjevim dejanjem in neoprednim ropom javne blagajne ni nobene razlike, kakor je tudi dejanski vseeno, če se prodaja li kot hranišilo trup neposredno ali posredno s prodajo mesa poginjenih živali. Ne lamentiramo, le ugotavljamo, da so razmere žalibože vedno še takšne.

In javno mnenje? Ali ga je sploh kaj? Če ga je kaj, ne vidimo njegove organizacije. Kar ga je morda, je fragmentarčno, preobremenjeno z načelnimi skrbmi in se ne more uveljaviti. Radi brezvestnega dobičkarstva, socialnega ropanja se še ne vzbujajo, še le jeclja. Njegove oči so obrnjene bolj na Senklavž in Miklošičevo cesto. Ob normalnih razmerah uvaževani činitelji pri nas še sploh ne posegajo v organizacijo tvoritev javnega mnenja.

Kaj pa posamezniki? Marsikdo se tolaži, češ da okoli nas nravstvenost tudi ni na višjem tečaju. Res je. V novinarskih stolpcih se dnevno pode vesti o korupcijskih senzacijah. Bencinovi švindi in spiritusove afere (Češka), poneverbe pri vojnem erarju (Grška), čekovne goljufije (Avstrija), petrolejski škandali (Amerika), reparacijske malverzacije (Francija), zavarovalne sleparije (Italija) itd. vsepovsod polno socialnih bolezni. Ampak tudi to je le negativna tolažba za pesimistične fataliste.

Toda naj so vzročne zveze že kakršnekoli in naj se odigravajo omenjene afere-kjerkoli, po našem mnenju svedoči eruptivnost, s katero prihajajo vsi sedaj na dan, da smo prekorajili vrhuncem splošne povojne desorganizacije. Kajti dočim je hodilo občinstvo v prvih poprevratnih letih še z lahno gesto preko podobnih dogodiljev, se poslednji polagoma redčijo in učinkujejo ob odkritju že senzacionalno. Socialna vest se vidoma vzbujajo, ona začena obsojati, ločiti natančneje med dovoljenim in nedovoljenim. Seveda se to razločevanje giblje še v precej širokih mejah, le da pričajo vedno glasnejši protesti o zoževanju teh mej. Čehoslovaška, kjer legislativni aparat tako hitro sledi časovnim dogodkom, pripravljala menda zakon za likvidacijo škandaloznih afer in sanacijo javne morale. Ta projekt se nam zdi nekam podoben

Proračun ministrstva vojske in mornarice je sprejet.

Beograd, 19. marca. (Z) Današnja seja narodne skupščine se je začela ob 9. uri in pol. Pred prehodom na dnevni red je naznanil predsednik Ljuba Jovanović, da je predloženih 29 novih pooblastil in 2 izjavi gg. Caldarevića in Crnčića, da sta pooblastila izgubila ter prosita, da se njuna izvolitev verificira. Vsa pooblastila in izjave so se poslate verificacijskemu odboru. Nato se preide na dnevni red, na katerem je proračun ministrstva vojske in mornarice. Prvi je govoril musliman Salih Bajlić o važni ulogi vojske in o potrebi, da je vedno pripravljena čim boljše in da morajo biti vojašnice domovi za narodno vzgojo mladine. Nato kritikuje v svojem govoru zemljoradnik g. Dušan Dimitrijević tendenco, da se vsi najzašlužnejši ljudje odstranijo iz vojske in vprašuje, zakaj se vojvoda Stepa Stepanović ne nahaja v aktivni službi. (Minister g. Pešić odgovarja, da vojvoda Stepanović sam noče, na kar nastane spor med njim in govornikom.) Izjavlja, da bo glasoval proti proračunu, nato se pritožuje klerikalec g. Beđanić v svojem govoru, da v vojski najvažnejši material propada, da se neprestano reducirajo bivši avstro-ogrski častniki, ker so Hrvati ali Slovenci. Vsled prijateljskih odnosov z Italijo bi se mogla naša vojska zmanjšati. Nadalje govori o zlorabah z oblekami in pojasnuje, kako se obleka krade. (Ministrski predsednik g. Pašić: Treba je dobro zapirati, pa ne bo nihče kradel.) Glasoval bo proti proračunu. Nato govori g. Sreten Budisavljević (dem.) o razmerah v Južni Srbiji in Črni gori. Za njim povzame besedo minister za vojno in mornarico g. Pešić ter omenja, da znaša proračun eno milijardo 945 milijonov dinarjev, kar predstavlja predvno vrednost 100 milijonov dinarjev. Če se primerja ta svota z vojnim proračunom kraljevine Srbije iz leta 1912, bi moral znašati današnji proračun dve milijardi 286 milijonov dinarjev, ako bi se namreč hotelo ostati pri tradiciji predvojne srbske vojske. Nato primerja naš proračun za vojsko v Ameriki in v Angliji ter povdarja, da je pri nas proračun relativno nizek. Naša država ima danes 16 pehotnih in dve konjeniški diviziji. Mi potrebujemo dobro vojsko za obrano naših miroljubnih ciljev. Naša vojska mora biti vredna zaupanja kralja in naroda. Naš častniški kor se je ves posvetil vojski. Naša vojska ne sme zaostati za vojskami naših sosed. Odločil sem, da pozovem to leto na večbanje 1000 mladih častnikov. Po tem govori o poedinih partijah proračuna in omenja ustanovitve mornariške akademije v Gružu. Proračun je bil nato z večino glasov sprejet.

Verifikacija radičevskih mandatov.

Po sprejetju proračuna se odgode seje narodne skupščine na nedoločen čas.

Beograd, 19. marca. Od Radičevih poslancev predloženih 32 pooblastil se bo izročilo verificacijskemu odboru šele čez nekaj dni. Vlada je za to, da se Radičevi mandati verificirajo, toda ne takoj, temveč šele pozneje in šče po sprejetju proračuna, t. j. po 28. marcu. Po drugi verziji pa radikali ne bodo verificirali mandatov tako dolgo, dokler ne pride v skupščino onih 20 poslancev, katerim so mandati že verificirani. Načrt radikalov je sledeči: Dne 28. marca, ko se sprejme proračun, bo predsednik skupščine g. Ljuba Jovanović prečital dekret vlade, s katerim se odgode seje skupščine na nedoločen čas. Seje bi se potem pisanim potom sklicale, poslanci pa bi se zaprosili, da

osanejo v Beogradu. Pred tem pa se bo gledalo na to, da se sestavi odbor za zakonske predloge o invalidih, o poljedelski banki in o obrtni banki. Tako bi odbori delali in pripravili gradivo za nadaljno delo skupščine. Ko bi svoje delo dokončali, bi se skupščina zopet sestala. To bi se imelo zgoditi najdalje do 10. aprila. Nameravani zakoni bi se sprejeli v enem ali dveh dneh. Tako bi radikali izvršili v glavnem svoje delo in bi mogli iti na volitve. Ako se jim ta načrt posreči, bi mogli radikali dobiti mandat za sestavo volilne vlade. Govore, da imajo že tozadevne obljube od merodajnih strani, ker so naznanili kroni, da bi imelo slabe posledice, ako bi morali radikali iti v opozicijo.

Ministrski svet.

Beograd, 19. marca. (ML) Od 5. do 9. ure je imela vlada sejo, ki je bila posvečena največ politični situaciji. V resornih zadevah je bilo odobreno nekaj kreditov, nato pa je poročal minister socialne politike dr. Peleš o ureditvi državne statistike. Za njim je obvestil minister financ vlado o današnjem posetu, ki so ga napravili pri njem predstavniki uradniških združenj. Vlada je odobrila izjavo, ki jo je dal minister financ uradnikom. Nato se je razpravljalo o pogajanjih, ki se vrše med radikali in džemijetom, da se najde gotov kompromis za jutrišnje sejo skupščine, da bi bil džemijet zadovoljen z odgovorom ministra notranjih del, ker bi se v nasprotnem slučaju moglo zgoditi, da bi na jutrišnji seji opozicija z džemijetom preglašovala vlado; Pogajanja se bodo nadaljevala jutri pred sejo in o priliki diskusije o prvi interpelaciji. H koncu je vlada razpravljala o tem, kako bi se rešila današnja kriza.

Prejemki državnih nameščencev.

Beograd, 19. marca. (Z) Danes dopolne je sprejel v ministrski sobi narodne skupščine minister financ g. dr. Stojadinović predstavnike uradniških organizacij, da jih obvesti o izplačilu prejemkov državnim nameščencem po novem zakonu. Dr. Stojadinović je izjavil, da on stori vse, kar je v njegovi moči, da se čimprej izdela uredba po komisiji, ki je zato odrejena. Ako bo ta uredba pravočasno izdelana, potem se bodo prejemki izplačali 1. aprila po novem zakonu. Sicer pa bodo uradniki dobili 1. aprila prejemke po starem in avans. Od 1. maja dalje bodo uradniki absolutno prejemali svoje prejemke po novem zakonu.

JAPONSKI CESAR NA SMRTNI POSTELJI.

Berlin, 19. marca. (K) Po vesteh »Lokalanzeigerja« iz New Yorka umira japonski cesar.

vladnim odredbam proti draginji. Naše mnenje je, da bodo v tem tempu, kakor se učvrščajo pridobitne in socialne razmere, same po sebi izginjale tudi obžalovanja vredne posledice moralne desorientacije. Čim težavnejši bodo pogoji brezdelnih dobičkov, čim bolj se ustajajo cene na prirodnih višinih, čim bolj se gospodarsko osvobodijo zopet srednji stanovi, k tem večji veljavi pridejo predvojne moralne vrednote, poštenost, čut za odgovornost in posebno zmisel za lastno trudopolno delo.

Pospešiti povratek teh časov, ubiti »auri sacra fames«, je glavna naloga javnega mnenja in njegovega glavnega organa. — časopisja rgn.

Negotovost v opozicijskem bloku.

Dvoje novih radičevskih pooblastil. — Seja zemljoradniškega kluba.

Beograd, 19. marca. Nocoj se je vršila kratka konferenca opozicijskega bloka, na kateri se je govorilo o načrtu radikalov glede izhoda iz krize. Opozicija se je sprijaznila z namero, da se Radičevi mandati ne verificirajo pred sprejetjem proračuna. Sklenilo se je, obvestiti vodstvo HRSS v Zagrebu in zahtevati od njega, da pove svoje mnenje. Opozicija ne zaupa zemljoradniškom, ker se ti ne drže niti ene niti druge strani, vsled česar bodo zahtevali od njih tozadevne izjave. Klerikanci se boje, da ne bi zemljoradniki z radikali in Pribečevićem sestavili srbskega bloka. Vendar pa to zemljoradniki najodločneje zanikajo.

Beograd, 19. marca. (ML) Nocoj je bila seja jugoslovenskega kluba. Dr. Korošec je poročal o situaciji. Njegovo poročilo je bilo vzeto na znanje. Sklenilo se je, da se počaka na nadaljni razvoj, na odgovore iz Zagreba in na nadaljnje delo radikalov.

Beograd, 19. marca. (ML) Danes je dobil dr. Spaho po posebnem kurirju dve novi pooblastili radičevskih poslancev in sicer Franje Panzerja iz

varaždinske županije in Ninka Lovrekovića iz modruške - reške županije. Dr. Spaho bo skupno s poslancem Pečičem izročil ti pooblastili jutri predsedniku narodne skupščine, tako da bo sta verificirani skupno s prejšnjimi 32 pooblastili. Potemtakem znaša skupno število pooblastil 54.

Beograd, 19. marca. Od 6. do 7. ure je imel zemljoradniški poslanski klub svojo sejo. Stanko Miletić je poročal o preganjanju pristašev zemljoradniške stranke v Bosni. Pripravili so material za diskusijo o priliki interpelacije o tem preganjanju, na kar je klub diskutiral o situaciji. Zemljoradniki se ne morejo opredeliti v opozicijski blok, pač pa bodo vedno šli z njim, ako bo deloval v interesu države in naroda. Ako pa ne bo zastopal teh interesov, bodo šli tudi proti bloku. Za jutrišnjo debato v narodni skupščini o odgovoru ministra socialne politike na interpelacijo o izseljevanju naših državljanov, sta določena kot govornika Vujčić in Kokanović. K drugi interpelaciji, t. j. o pokolju muslimanov v Metohiji, bi govoril, ako bi bilo potrebno, Lazić ali pa Kokanović.

Beneš o tajni pogodbi med Francijo in Čehoslovaško.

Praga, 19. marca. (Č) V zunanje-političnem odboru poslanske zbornice je minister dr. Beneš odgovoril na vprašanje nemškega poslanca Kafka glede tajne pogodbe med Francijo in Čehoslovaško republiko, objavljeno danes v »Berliner Tagblattu«, da ima pomisleke bavit se s to stvarjo, ker se ne bavi rad s tako velikimi neumnostmi. Izjavil je, da če večkrat javno, da ne sklepa in tudi ne podpisuje tajnih pogodb in tega tudi ne bo delal v bodoče. S tem je vest »Berliner Tagblatt« že demantirana, ker ni moglo izrečno in posamezno demantirati vseh falzifikatov, ki se objavljajo na celnem svetu. V stvari sami je izjavil minister, da ima kot pogoj dva faktorja; enega, ki falzificira, drugega pa, ki falzifikatom veruje. Minister nikakor ne prisojča članom odbora, da bi verovali tako neumnim potvorbam. Falzifikatorji so po njegovem mnenju neizobraženi ali pa zločinci. Dokument kaže velikansko nevednost falzifikatorjev glede tega, kako se dajejo in morejo dati pooblastila. V političnem oziru je minister priporočil, da med Čehoslovaško in Nemčijo celih pet let ni bilo nikakega nesoglasja, vsled česar se je treba vprašati, kakšen namen naj imajo

taki falzifikati in kdo hoče spor in nesporazum. Končno obsoja, da se na tak neodgovoren in lahkomišen način vodi politika. Vprašanje razsodišča pa ostane zares odprto v smislu trditve poslanca g. Kafka, kateri slučaj bi lahko nastopil, ker sta v smislu pogodbe dva organa določena, da rešita spor. Bojazen radi tega pa ni upravičena, ker je jasno, da se bomo prav lahko zedinili o tem, kdo naj spor reši, ako smo se že zedinili, da naj pride pred sodišče. Četudi imamo mednarodno razsodišče v Haagu kot organ društva narodov, smo se vendar zavedali, da je boljše se ne zateči takoj k temu sodišču, ako gre za manj važne stvari ali pa za stvar, ki se morajo takoj rešiti. Mednarodno razsodišče v Haagu se sestane le dvakrat v letu, vsled česar smo bili mnenja, da je ugodnejše izbrati si za posebne slučaje drugega razsodnika. Kljub temu priznava minister, da obstoja tukaj vrzel, kateri pa ne pripisuje večjega pomena. Nadaljnja izvajanja zunanjeje ministra so se proglasila kot tajna. Ko je bila seja odbora zopet proglašena za javno, je bil ekspoz zunanjeje ministra odobren.

Nemški državniki na Dunaju.

Dunaj, 19. marca. (K) Nemški državni kancelar in državni zunanji minister sta danes popoldne dospela sem. Na kolodvoru so jih pozdravili zvezni kancelar, podkancelar in zunanji minister. Potem ko je bilo predstavljeno spremstvo, sta odšla nemška ministra v nemško poslaništvu poslopje. V nemškem poslaništvu je bila večerja, katere so se udeležili tudi avstrijski ministri.

POGAJANJA Z MADŽARSKO O ODŠKODNINSKIH VPRAŠANJH.

Beograd, 19. marca. Ker so se danes začela pogajanja med našo in madžarsko delegacijo o končnoveljavnem obračunu vseh materijalnih vprašanj, kakor n. pr. posestev, fundacij, zakladov itd. in so se določeni delegati razdelili po sekcijah, je ministristvo pozvalo vse naše privatne interese, katerim so znani odnošaji bodisi pravoslavne, bodisi katoliške cerkve napram ogrski kraljevini v prejšnjih časih, da prijavijo vse, kar jim je znano, da se dobi odškodnina za poškodbo cerkev, šol, zakladov ali posestev.

OBOROŽEVANJE ANGLEŠKE.

London, 19. marca. (Agence Havas) Spodnja zbornica je odklonila predlog liberalcev, v katerem se izjavlja, da je gradnja 5 križark neupravičena, s 304 proti 114 glasovom.

Vlada Cankova pred padcem?

Sofija, 19. marca. (Z) Kakor se zdi, je borba proti Cankovu s strani komunistične in zemljoradniške stranke dospela do vrhunca. Govori se o padcu Cankova, katerega bi naj zamenjal Andrija Lapčev, ki bi naj sestavil koalicijsko vlado iz radikalov, demokratov, širših socialistov in obedinistov.

PROTEST ČIČERINA V PARIZU.

Moskva, 19. marca. (K) Čičerin je poslal francoskemu ministrskemu predsedniku Poincaréju noto, v kateri protestira proti podpori, ki jo je francoski parlament nudil Romuniji pri aneksiji Besarabije. (W)

Borzna poročila.

Beograd, 19. marca. Devize. Dunaj 0.1140—0.1158, Bukarešta 43—43.75, Zeneva 1416—0, London 324.25—324.40, Milan 345—345.50, New York 82.35—82.45, Pariz 422—424, Praga 236.25—238.50.

Zagreb, 19. marca. Devize. Dunaj 0.1148—0.1168, Budimpešta 0.1180—0.1480, Bukarešta 42—45, Italija, izplačilo 344.25—347.25, London, izplačilo 351.80—354.80, New York, ček 81.75—82.75, Pariz 417.50—422.50, Praga 237.50—240.50, Sofija 0—62.50, Švica 1416—1426. — Valute. Dolarji 80.80—81.80, avstrijske krone 0.1145—0.1165, francoski franki 415—0, madžarske krone 0.075—0.105, švicarski franki 0—1415, italijanske lire 341.50—344.50.

Opasnost trenutka.

Nemčija ima novo senzaciju in svet je za eno izkušnjo bogatejši, v kolikor namreč lahko veruje v nemško iskrenost. Pod gorenjim naslovom je namreč priobčilo znani pacifist dr. Quidde v Münchenskem listu »Welt am Montag« članek, ki se peča z nelojalnimi nemškimi organizacijami, ki dajejo Francozom povod za protinemške načrte. Ta spis je bil natisnjen tudi v posebnih letakih, ki so bili poslani inozemskemu tisku. Nemška šovinistična društva so nato zahtevala od generala Seecka in notranjega ministra, da se Quidde aretirajo in obtožijo radi veleizdaje. Tako se je tudi zgodilo.

Ker je Quiddejev članek dokument nemškega imperijalizma, priobčujemo njegova najvažnejša mesta.

Nemška politika se nahaja pred velikansko nevarnostjo. Vladajoči je najbrže ne vidijo, ali je nečesto videti. Radi tega je potreben alarm.

Kamor prideš v državi, povsod kušljajo ljudje o vojaškem vežbanju številnih mladeničev. Eni pripovedujejo o tem z navdušenjem, polni upanja v mlade obrambne sile, drugi pa z grozo, polni skrbi radi blaznih pustolovščin, ki bi utegnile doleteti nemški narod. Govori se o izvežbanju za divje protizakonite formacije, pa tudi o podpori tem formacijam s strani državne brambe. Na merodajnih mestih sicer vse te vesti odločno zanikajo in naglašajo, da se vsi tozadevni prestopki strogo kaznujejo. Toda vzemimo, da so to samo govorice neodgovornih čimteliev in da gre v spisih samo za netočne

izraze, toda vse polno ljudi je, ki tem govoricam verujejo in med njimi so zlasti Francozi ali bolje rečeno organi francoske vlade. Najbolj zanimivo pa je, da Francozi kljub temu molčijo. Ta molk pa je tajinstven. Kako naj si to razlagamo? Izključeno ni, da hočejo Nemce zapeljati k neprevidezosti. Brezdvomno pa je, da zbirajo in hranijo material, da ga lahko uporabijo v ugodnem trenutku. Nemci imajo končno enkrat nekaj izgleda, da bodo rešeni pe-reči problemi. V tem trenutku se je treba bati, da bi francoska vlada z obremenilnim materialom presenetila svet z izjavo: »Glejte, tako izgleda Nemčija, ki ji hočete pomagati!« Kar se je morda zgodilo, ni mogoče popraviti. Toda vlada mora dokazati, da je storila vse, kar je bilo v njeni moči. Najti mora poto in sredstva, da napravi konec temu temnemu početju. Zaenkrat pa izgleda, da vlada ne pojmuje resnosti položaja. Še je čas. V kratkem bo prepozno.

Ako primerjamo ta spis z glasovi, ki jih včasih najdemo v tisku, nadalje z naraščajočim nacionalističnim gibanjem v Nemčiji, se moramo nehoti uveriti, da je na tem vendar nekaj resnice. Nemci gredo v svoji nelojalnosti že tako daleč, da vojaško vežbajo mladino z izrecnim namenom, da bi bila pripravljena v ugodnem trenutku planiti na »smrtnega sovražnika« — Francozo. Ali naj se še čudimo, ako Francozi venomer naglašajo vprašanje varnosti pred nemškim napadom? In ali aretacija Quiddeja ne dokazuje upravičenosti francoskega stališča?

Frank se dviga ...

(Od našega stalnega pariskega dopisnika.)

Pariz, sredi marca.

Na trgih stavkajo prodajalke zelenjadi. Pravijo, da so se njihovi odjemalci navešali plačevati na tedenskih sejmih, ki se vrše vsak dan na raznih krajih mesta, za glavno solate dva franka.

Okoli gore karfjole, ki je ravnokar prispela iz Holandske, se gnetejo stavke in prepraženi. Diskusija v najlepšem predmestno - tržnem žargonu je v polnem teku. »Frank je porastel od večerj za dvojnó (tako natančno tu ne gre.) Karfjola pride iz Holandske, torej sme stati samo polovico večerjajne pošiljave.«

Prodajalec odgovarja z opazko, da je plačal pošiljatev že pred tednom dni, ko je bil frank ravno najnižji. Sedaj postane diskusija splošna. S treh ali štirih strani zadoni porogljiv vzklik: »In ko je denar padel, ste li tudi tedaj prodajali cenejšje, ker ste plačali pošiljatev že pred tednom?« Toda prodajalec se ni premagan in noče odnehati: »Z denarjem, ki sem ga dobil tedaj, sem moral plačati zopet novo pošiljatev. Tu gre za »ponovno nabavno ceno«. Teža seveda gotovi »nagaus« ne razumeje ...

Pod dvojno težo psovke in novega argumenta nasproti najprej obmolknijo. Potem pa so kot fiksní Francozje »razumeli«: »In ponovna nabavna cena sedaj?« Z denarjem, ki ga sedaj zahtevate od nas, morete kupiti dvojno množino karfjole, vi... »mercanti!« ... S tem nastane prehod v sočnejšo diskusijo. Nadaljnje prepričilo v bližini postirani flis ...

Boj med splošno mentaliteto in železnimi zakoni valute neredko zavzame groteskne oblike. Najboljše in najplodovitejše polje za psihologično in gospodarska opazovanja nudi »marché du quatrié«. Še pred tednom je bilo silisti sledeče prepričanje: »Korenje? ali ne veste, da pride iz okolice Ostende na Holandskem in da ga moram plačati z zlatniki?« Večina sploh ne pomišlja, prvič, če leži Ostende resnično v Holandiji (na celem svetu vključno culukarsko deželo ni človeka, ki bi bil v zemljepisju slabši od Francoza), drugič, če na Holandskem resnično plačujejo z zlatniki. Če pa se končno najde kdo, ki popravi zemljepisno napako, dobil neizbežen odgovor: »To je ja vseeno; Holandska ali Belgija. Inozemstvo je inozemstvo. Plačati je treba v zlatu.« Razprava sedaj pojenja: »Ja, ja! Zlatu.« meni ena melanholična, »tega imajo sedaj samo kmetje in banke. Če bi bila vlada vredna samo en sou, bi ga jim odvzela.« Korenje, ki je zagledalo lud sveta v rastlinjakih pri Longueueu, prodajalo po tri franka za šop.

Pred enim tednom je prišlo vse iz inozemstva. Danes raste vse v sami Franciji. Vse se zopet huduje na kmetje in »mercanti«.

Drobne vesti.

Med Italijo in Zedinjenimi državami bo baje v kratkem sklenjen prijateljski sporazum.

Ameriški senat je odobril pogodbo z Anglijo za pobiranje pomorskega tlitop-stva alkoholnih pišč.

Tovorno letalo s 7 potniki in 4 stoti prtljage je preletelo črto iz Pariza v London v 1. uri 51 minut ter tako prekosilo vse dosedanje rekorde.

Na cestno svetiljko se je napičil neki italijanski delavec v Nizzi, ki je v samostojnem namenu skočil iz petega nadstropja na cesto.

Med Vatikanom in zastopniki italijanske vlade so baje pričela pogajanja za poravnava spora, ki traja že 55 let.

Vse teološke učilnice na Turškem so bile radi vladne politike na vzgojnem polju zaprte.

Prosveta.

Anton Lajovic: Glasbeni obisk v Zagrebu.

Kakor so naši listi že poročali, je hrvaški glasbeni zavod pridrli dne 7. 3. 1924 svoj 22. intinim večer, na čigar razpored so bili trije domači kvarteti skladateljev Dobronića, Škerjanca in Krenedića. Porabil sem ugodno priliko, da opravi neke glasbene posle v Zagrebu in obenem prisostvujem neobičajnemu večeru. Zanimalo me je ne samo, da prvič slišim komorno glasbo Antona Dobronića in Kazimira Krenedića, temveč posebno tudi, kako resonanco bo v zagrebškem duševnem miljeu vzbudil prvi slovenski godalni kvartet našega Škerjanca. Žalaj zdi se mi, da kulture naroda ne tvorijo samo produkti njegovih umetnikov, marveč da je ona popolna šola v intenzivni in harmonični resonanci narodovi.

V slednjem pogledu pa sem bil nekoliko razočaran. Koncert je bil zelo slabo obiskan. Prijatelji so mi na moje začudenje vprašanje pojasnili, da je sicer velik del dvorane razprodan v abonmaju, da pa niti vsa ona publika ni došla na koncert, ki je abonirana, in so mi to razlagali s tem, češ da je pred-pustni čas ljudi izpustil. Vendar ono malo publike, kar je prišlo, je sprejelo izjavljaj-na dela prav prisrčno.

Ker je Škerjanec našemu srcu naravno najbližji, moram opustiti vsako primerjanje njegovega dela z deli Dobronića in Krenedića, da ne bi se moglo zdeli krivičen in se pomešati samo na objektivno konstatacijo, da

„Miroljubna“ Bolgarska.

Glasilo Hrvatske Zajednice, po kanibalskih stenah znani »Hrvat«, se je v svojem uvodniku od torka silno zaletel v Beograd vsled njegove »proti-bolgarske« politike. »Hrvat« pravi, da je vlada Cankova popolnoma miroljubna, da nima in da sploh ne more imeti nobenih agresivnih namer proti Jugoslaviji. Je sicer res, da je dejal sam Malinov, čegar upliv je po mnenju »Hrvata« v Bolgarski enako močan, kot upliv Pašića v Jugoslaviji, da računa Cankova vlada na bolgarofilstvo Anglije, toda kljub temu je po mnenju »Hrvata« nastopanje Beograda popolnoma napačno. V vsem gre le za manjšinsko vprašanje, pravi »Hrvat« in beograjska vlada hoče Bolgare tako preplašiti, da bi oni sploh opustili vsako misel na Macedonijo.

V koliko je »Hrvatovo« mnenje o miroljubnosti Bolgarske upravičeno, dokazuje najjasnejše bolgarski proračun.

Prvotno je bil predviden primanjkljaj v bolgarskem proračunu na 2 milijardi levov. Po silnih redukcijah je bil

od finančnega ministra državni proračun določen sledeče (v milijonih levov): državni dolgovi 1140, vojska 1050, železnice 745, prosveta 655, trgovina 426, javna dela 232, poljedelstvo 212, prisilna dela 189, narodno zdravje 180, pošta 170, posojila 160, justica 140, zunanje ministrstvo 90, vrhovna uprava 38, cerkev 36, skupno 6 milijard.

Po mirovnem ugovoru sme imeti Bolgarska največ 30.000 vojske. Kljub temu pa izdaja Bolgarska za vojsko eno šestino vseh svojih državnih dohodkov. Jugoslavija pa ima petkrat več vojske, vseeno pa znaša njen vojni proračun samo eno petino državnega proračuna. Če bi torej Jugoslavija izdajala za vojsko denar v istem razmerju ko Bolgarska, potem bi morala proračun vojnega ministra zvišati za najmanj 50 odstotkov. Pri tem pa se na splošno neogroženost Bolgarske niti ne oziramo. Iz tega se jasno vidi, kako je vlada g. Cankova »miroljubna«.

Pa »Hrvat« vse to ne briga, kajti njegova sreča je le v tem, če more klepetati — Beograd.

Italijansko politično življenje zadnjih let.

V nedeljo je imel bivši ministr. predsednik Giolitti v Dronero svoj prvi volilni govor, ki se ga je udeležilo med drugim 25 senatorjev in 5 bivših poslancev.

V svojem govoru je orisal italijansko politično življenje od junia 1920. dalje. Takrat je on prevzel za Nitijem vlado. Italija je bila tedaj na razburkanem morju; proporcionalni volilni sistem je razbil zbornico na male skupine, ki niso bile v stanu ustvariti močne vlade. Treba je bilo iskati koalicijo. Na drugi strani je grozila revolucija. Okoli 600.000 delavcev je zasedlo v Anconi in drugod tovarne. Železničarji niso hoteli voziti, ako se je nahajal v vlaku kak orožnik. Delavcev ni hotel s silo pregnati iz tovarn, ker je vedel, da bodo sami popustili, ko ne bodo mogli nadaljevati z delom. Tako se je tudi zgodilo. Lotil se je v prvi vrsti zboljšanja finančnega položaja. Primanjkljaj državnega proračuna je zmanjšal od 14 na 4 milijarde in pol.

Nato je Giolitti omenil, kako je pri-

šlo do rapalske pogodbe, ki je postavila italijanski mejnik na Snežnik 50 km od Trsta. Njemu je na vladi sledil Bonomi, ker ga niso hoteli popolariti podpirati. Po demisiji je Bonomi ponovno sestavil vlado. Zbornica pa ga je prisilila, da je odstopil in ker ni hotel nihče sestaviti nove vlade, jo je sestavil Facta, ki pa je moral odstopiti že v juniju 1922. Vendar pa je še enkrat sestavil vlado in ji ostal na čelu do poha na Rim.

Spricho dejstva, da ni bilo mogoče sestaviti parlamentarne vlade, ki bi lahko računala na večino, je pač naravno, da je prišlo do izvenparlamentarne vlade. Čemu se socializmom in popolarom toži po vladi, ko so jo vendar sami onemogočili. Ravno radi tega so liberalci dosedaj podpirali fašistovsko vlado. Tudi njihov volilni program je isti: oni se nočejo boriti proti vladi. Volitve se bodo vršile na podlagi volilnega zakona, ki ni popolen, ki pa odgovarja današnjim razmeram: 1. ker izključuje interes za nasilje in ker bo 2. ustvaril veliko večino v zbornici.

† General M. Pellé.

V Toulonu je umrl 16. t. m. svetovnoznani francoski general Maurice Pellé.

Rodil se je l. 1863. Po končanih vojaško-strokovnih študijah je pričel svojo vojaško kariero v francoski vojski kot topniški oficir in je prišel v generalni štab. Pred začetkom svetovne vojne je bil pridelen berlinskemu poslatištvu, kjer se je spoznal s politično-vojaškim položajem osrednjih držav, kakor tudi z njihovo organizacijo in vojaško silo. Malo pred vojno je izpopolnil svojo vojaško znanost pri generalu Lyauteay v Maroku.

Po izbruhu vojne je bil imenovan za načelnika generalnega štaba Joffrove armade ter je opravljal ta posel dve leti. Potem je bil imenovan za poveljnika 20. in pozneje 5. kora l. francoske armade. Kot tak je rešil situacijo pri St. Quentinu, ko je grozila zavezniškim četam desorganizacija. General Pellé je ustavil napad pri Royonu in rešil Compiègne. Do konca vojne je ostal poveljnik armadnega oddelka na zapadni fronti.

Po vojni je bil imenovan za šefa francoske vojaške mislje v češkoslovaški republiki z nalogo, da izvede enotno organizacijo češkoslovaške vojske. V

Pragi je organiziral generalni štab. Pri vpadu madžarskih boljševikov na Slovaško je bil imenovan za vrhovnega poveljnika češkoslovaških čet. Po odbitem napadu je nadaljeval organizacijo češkoslovaške vojske. V začetku l. 1920 je bil imenovan za francoskega nadkomisarja v svojstvu poslanika v Carigradu. Na tem mestu si je pridobil mnogo zaslug pri ureditvi odnosov med novo Turčijo in Francijo, kakor tudi pri turško-grških mirovni pogajanjih, zlasti pa pri lausanski mirovni pogodbi.

General Pellé je bil odlikovan z najvišjimi francoskimi in češkoslovaškimi vojaškimi redi. 15. t. m. pa je dobil veliki križ častne legije, najvišje odlikovanje, ki ga more dati Francija svojim zaslužnim sinovom.

V Češkoslovaški je našel svojo drugo domovino. V Pragi se je namreč v drugič oženil in si uredil svojo vilo v Dobřichovicah. Francosko in češkoslovaško časopisje se spominja obširno njegovih zaslug.

Naročajte

„NARODNI DNEVNIK“

Politične vesti.

Demokrati proti opozicijskemu bloku. Poleg hrvatske demokratske »Riječi«, ki smatra vsvaritev opozicijskega bloka za nezrelo koncepcijo, napada blok tudi »Srpsko Kolo«, ki je ravnokar hrvatski demokratski list, ki ga urejujejo bratje Pribičevići. »Srpsko Kolo« je glasilo knetskega ljudstva na Hrvatskem. Ta list, ki je v najtesnejših zvezah z g. Pribičevićem, je priobčilo članek, iz katerega je razvidno, kako misli srbski del demokratske stranke o Radiću in bloku. Med drugim izjavlja sledeče: Opozicijski blok lahko zruši radikale in more potegniti vladati samo z blagoslovom Stipe Radića. Dočakali smo, da je usoda naše notranje politike v rokah največjega političnega šarlatana in našega državljana, ki je storil že toliko proti naši državi, da bi bil vsak drugi državljan na njegovem mestu že davno v ječi. Toda namesto ječe čaka Radića slava, odlikovanja, ministrski sedež in morda celo sedež ministrskega predsednika. To je prvo vsled česar ne more biti blok v dobri volji pri vseh onih, ki so bili že toliko let v težki borbi z elementi, ki jih je zbral okoli sebe Stipica Radić. Mi bi velikodušno in z največjim veseljem prešli vse, kar je bilo do sedaj ter bi z največjim veseljem odpuštili vsem radikalcem njihovo protidržavno delo, ako bi oni stopili v vlado s temeljito spremembo svoje politike in v prvi vrsti, ako bi zavrgli svoj nauk, da niso skupen narod s Srbi in, ako bi zavrgli svojo zahtevo o posebnih hrvatski državi. Toda oni niti sedaj nečejo spreminiti svoje politike, in to je drugo, vsled česar ne moremo imeti popolnega zaupanja v politiko bloka. Radićevci nočejo delati, temveč zahtevajo čimprejše volitve. Zato so nam zelo sumljivi. Oni tudi nočejo stopiti v blok. To se pravi: Idite v vlado, vi demokrati, klerikali in muslimani, mi pa bomo gledali, kaj vi delate. Brez nas vlat ne morete ničesar storiti, kajti kakor hitro vam otežemo svoje glasove, padete. Radićevci nočejo sprejeti nobene odgovornosti, pač pa so pripravljeni rušiti. Danes Pašića, jutri Davidovića. Kdo se more veseliti vlade, nad katero drži meč tak nestalnež, kot je Stipica Radić. Mi moramo biti napram tej novi politiki zelo opretni. Mislimo, da bi bil iz sedanje situacije zelo slab izhod, ako se vršijo prehitro volitve, ki naj bi se vršile pod vlado, ki bi dala popolno svobodo onim elementom, ki nas niso še prav nič prepičali, da so vsaj malo spremenili svoje odnose napram državi. Prehitro volitve bi pomenile pomoč Stipi Radiću, ki bi potem izgrljal vse one, ki danes izkoriščajo njegovo pomoč. V tem slučaju čaka g. Davidovića in one, ki mu danes kličejo hozoano, težka odgovornost.

Demokratsko - klerikalne koncesije radićevcem. Z ozirom na ugotovitev beograjskih listov, da je prihod radićevcev v narodno skupščino posledica dosedanjega vodstva državne politike, je zapisal zagrebški »Hrvat«, da se v Beogradu zelo motijo, ako mislijo, da so oni dovedli radićevce v skupščino brez vsakega protokola in brez vsake koncesije. S tem potrjuje tudi »Hrvat«, da obstoji med Radićem in ostalimi opozicijskimi skupinami protokol in kar je glavno, da so doli demokrati in klerikali radićevcem gotove koncesije, na podlagi katerih se je Radić odločil, da pošlje svoje ljudi v Beograd. Mi smo ponovno pozvali demokrate, naj priobčijo svoj dogovor z Radićem, ki bi pokazal, pod kakšnimi pogoji in za katero ceno so prodali svoj program Radiću, toda »Jutro« dosledno molči. Toda pride čas, ko bo javnost zvedela za vse in tudi za demokratske koncesije »predsedniku hrvatske človečanske republike«.

Volitve v Podkarpatski Rusiji so končale z zmago komunistične stranke, ki je dobila 100.000 glasov od 254.000 oddanih za poslansko zbornico, in 82.000 glasov od 213.000, oddanih za senat. Volilnega boja se je udeležilo 13 strank, in pri tel razcepjenosti komunistom ni bilo preveč težko, med neukim in politično popolnoma neorientiranim hrbovskim ljudstvom z denarjem in učinkujočimi demagoškimi gesli pridobiti toliko glasovalcev za svojo stranko. Najbolj je pa presenetilo češko javnost delstvo, da ostane republikanska zemljoradniška stranka brez mandata. »Venkov« piše o tem: »Na Češkem, Moravskem in Slezskem, morebiti tudi na Slovaškem, izid nedeljskih volitev v Podkarpatski Rusiji najbrže preseneti našo javnost, ki je svoje račune morebiti stavila na temelj rezultatov lanskih občinskih volitev, pri katerih je bila republikanska stranka na prvem mestu. Podkarpatska Rusija je politično premlada zemlja, da bi bilo mogoče v prvem trenutku določiti neno politično smer. Na Slovaško, politično vendar zrelejšem kot njegov vzhodni sosed, smo doživeli izkušnjo, da je čsl. socialno-demokratska stranka, ki je imela pri državnozbornih volitvah leta 1920 največji uspeh, pri lanskih občinskih volitvah, torej brez nepolna tri leta, takorekoč izgubila s površja. Današnji izid podkarpatskih volitev nas ne sme zavesti v zmotu, ker bi verjetno že čez pol leta mogel biti rezultat drugačen, popolnoma se razlikoval od današnjega.« Zanimiv je pregled strank, ki so se udeležile volitev: komunistična, židovska ljudska, trudova s čsl. socialisti, avtonomna, stranka avtohtonov, republikanska zemljedolcev, židovska demokratska, socialno-demokratska, rusinska stranka hliborobov, avtonomni zemljedelski soluz, madžarska neodvisna soc. dem. stranka, ruska narodna, meščanska in rep. stranka madžarskih zemljedolcev.

KINO MATICA
Od 20. do 23. marca:
Salve smeha!!
Max Linder - Harold Lloyd

iven poskus. Razume se po sebi, da je delo Stravinskaja izredno siljano, uprav razkošno instrumentirano. V svojem bogato zasadenem orkestru porablja tudi klavir, katerega part je naravnost virtuozen.

Očarujoči glasbi Stravinskaja se v Zagrebu pridružuje še prekrasna scenska predoba z bratom in sestro Froman v vodilnih vlogah. Poleg Musorgskega »Borisa Godunova«, Rimskega - Korsakova »Sne-gáročka«, Borodinovega »Kneza Igora«, Wagnerjevega »Parsifala« in Debussilevega »Pelleasa in Melisande« je ta večer Stravinskaja in Balakireva pač izmed najznamenitjših činov zagrebške opere. Na takem repertoarju in na visoko umetniškem nivoju proizvedbe je le čestitati ravnavatelju operi Konjčeviću in znamenitemu dirigentu »Petrusko« in »Tamare«, Baranoviču.

Sledeči dan opoldne se je v »Music-hallu« izvajal Smetanov sinfonični ciklus »Ma vlast«, zvečer pa je bila v operi slav-nostna predstava »Prodane neveste«. Teh žal nisem mogel več slišati.

Za smer glasbenega življenja v Zagrebu je značilno: Slučajno bivajo v Zagrebu naleteli kar tri dni zaporedoma na znamenito izvedbo znamenitih slovanskih del: jugoslovanskih, ruskih, čeških.

Sprememba opernega repertoarja. V sled obolenosti člana je potrebna sledeča sprememba tekočega opernega repertoarja: V četrtek 20. marca ostane opera zaprta, v petek 21. se poje opera Manon Lescaut za red B in v soboto 22. opera Poljub za red A. Abonentni reda D dobe operno predstavo prihodnji teden. Drame predstav se vrše v že nenamlenem redu.

Borodin, Kjuji, Rimski - Korsakov in pa najbolj genialni med njimi Musorgski.

Balakirev je godbo k Tamari napisal prvotno kot sinfonično glasbo, in jo šele kasneje priredil za scenično vporabo kot balet. Dasl je ta godba že precej stara, vendar je še danes jako živa vsled svojega izrednega ritmičnega ognja.

Kakor tudi ljubim naše domače stvari tako v njihovih prednostih in vrlinah, kar kor v njihovih senčnih straneh, vendar je bil najmočnejši moj zagrebški utis doživeti »Petrusko«. Kar dosedaj poznam ruske glase se mi zdi »Petrusko« Stravinskaja eno najmočnejših ruskih del. Delo je izrazilo rusko narodno in polno skrivnostne sile in moči. Paleta Stravinskaja nosi izredno mnogo živih barv. On je v glasbo zaljel duševne gibe, kateri so se do sedaj zdeli, da se ne dajo izraziti v muziki.

Znamenit v njegovem delu je zlasti široki humor, em izmed značilnih potez ruske duše. Občudovanja vredno je, s kako izuzetnostjo je v glasbi Stravinskaja podčrtan satirični in groteskni moment, kako presenetljivo prepričujočega izraza najde, kadar riše v svoji muziki tragiko dogodkov na sceni in jo obenem ironizira. Spominjam se na podobna ironična mesta v Wagnerjevem »Rheingoldu« ob uvodnem spevu Ren-skih hčera, kjer se ob lirici kantileni nalaho krohotajo fagoti, kromatično se pre-kucujoč navzdol. Podobno zasmehljivo tudi Balakirev v svoji Tamari s trilerji fagotov spremlja oni trenutek ko Tamara svojega ljubimca, objemajoč ga, privede k brezduhni in ga pahne vanj. Toda to oboje je nasprotni ironični moči Stravinskaja le nekak na-

Dnevne vesti.

Ljubljana, 19. marca.

— **Skandalozno!** Od 1. marca dalje se ne dobi na glavni pošti v Ljubljani ob nedeljah in praznikih pošte. Tako včeraj popoldne ni bilo mogoče dobiti pošte. Na ta način je postala naša glavna »pošta« enakovredna vsako »pošti« v najoddaljenejši pozabljeni hribovski vasi, če jo ima. Če je pa nima, je pa vaščanom vseeno — in tudi Ljubljanci se bodo navadili, da jim bo vseeno, če je pošta »zaprta« ali pa »odprta«; slavna pošta bo potemtakem postala res samo in izključno »Gimpelinska«. Pošta ura je že znana po svoji netočnosti in nezanesljivosti, pošta tako pa bo vsled takih odredb postala znana vsled svoje — nepotrebnosti. Srednjeveška možnost, da je pošta v glavnem prometnem mestu ob nedeljah in praznikih »zaprta«, se zdí pravilna samo — srednjeveškim ljudem. Takega vnebovpljivega nazadnjaštva bi bilo že enkrat lahko konec!

— **Corrigendum.** V naš včerajšnji uvodnik se je vrnila neželjena pomota. Napisali smo, da so zagrenjeni ne mskutariji postal bančni uradniki naših zavodov, tiskarski skrat pa je iz nemškutarjev naredil demokrate.

— **Državna podpora učiteljskim stroškom.** Prosvedno ministrstvo je izročilo kot podporo fondu učiteljskih vojnih sirot znesek 12.500 Din in fondu profesorjskih vojnih sirot znesek 6000 Din.

— **Kontrola trgovcev.** Finančno ministrstvo je izdalo naredb, da morajo finančni organi pri podjetjih, ki so na sumu, da niso točno prilagili svojih dohodkov, izvesti strogo kontrolo in revizijo dohodkov.

— **Odredba vojnega ministra.** Minister vojne in morarice je odredil, da se odsej znanprej pod nobenim pogojem ne bo sprejemal več v jugoslovansko vojsko bivših avstro-ogrskih častnikov.

— **Ureditev avtomobilskega prometa.** Ministrstvo trgovine in industrije je naročilo posebnim komisijam sestavljenim iz ministerijskih uradnikov, da izdelajo pravilnik o soferjih, ki bi obenem tudi uredili avtomobilski promet v naši državi.

— **Konec odmetnikov v Črni gori.** Z imenovanjem g. Džakovića za velikega župana Zetske oblasti so se pričeli za črno-gorske odmetnike žalostni časi. Novi veliki župan je namreč uvedel v upravo red, obenem pa pričel energično boj z odmetniki. Po dovršenih pripravilih delih se je vedno bolj zvezoval krog okoli odmetnikov in ti so se morali začeti podajati. Niksiški okraj je skoraj popolnoma že očisti odmetnikov. Prostočlovek se je predalo dosedaj do 300 odmetnikov.

— **Delegat beogradske mestne občine v Pragi.** V ponedeljek 17. t. m. so obiskali delegat beogradske mestne občine praški magistrat ter si ogledali mestne strokovne naprave. Obiskali so tudi župana dr. Baxo. Delegacija je polnočito lepe vence na grob skladatelja Smetane in na grob nepoznanega vojaka.

— **Dunajski dilakt v Jugoslaviji.** Meseca aprila posreduje našo državo večje število dilakov ekspozitne akademije na Dunaju. Dilakt pridejo v Jugoslavijo v spremstvu sedmih profesorjev. Obiskali bodo vsa važnejša mesta naše države, da se seznanijo s kulturnimi in gospodarskimi prilikami pri nas.

— **Vzpodbuden vzgled.** V Belgiji so sklenili ustanoviti narodno ligo za obrambo domače valute. Liga bo osnovana pod pokroviteljstvom belgijskega kralja. Ustanovila bo podružnice po vsej državi. Te podružnice se bodo obvezale pod častno besedo, da ne bodo dobavljale inozemskih proizvodov, izjemoma skrajno silo. Propaganda se bo vršila z manifestacijami in zborovanji. Liga bo zahtevala od svojih članov in ostalega občinstva, da zmanjša svoje izdatke, zlasti za blago inozemskega izvora.

— **Tudi pri nas bi bila taka liga zelo na mestu** — pa bi bilo življenje kaj kmalu izdatno cenejše!

— **Interes Nemcev za naše Primorje.** Te dni se je mudil na Sušaku nemški konzul iz Zagreba dr. Wallbeck in pri tej priliki posejil župana dr. Kušica in razne odlične gospodarske osebnosti. Konzul se je predvsem interesiral za gospodarske prilike na Sušaku in v Primorju ter za parobrodsko progo. Konzul je dobil na Sušaku zaprosene podatke in je izjavil, da bo v najkrajšem času zopet posetil mesto.

— **Izseljevanje iz Volvodine.** Tekom zadnjega časa se vedno več prebivalstva izseli iz Volvodine. Med izseljeniki je najmanj 90% Madžarov in Nemcev. Izseljeniki potujejo večinoma čez Trst in Calais v Ameriko in Kanado. Navadno pa izseljeniki ne morejo dobiti dovoljenj uradnim putem za naselitev v Ameriko in Kanado. Zato se poslužujejo raznih posredovalcev, katerim plačujejo velike vsote za ponarejena potne listine.

— **menskih nezgod zapadejo pasji steklini.** Ravno vsled steklih psov v ljubljanski okolici je bil največkrat razglašen tudi v Ljubljani pasji kontumac, ker so se oboteli psi iz ljubljanske okolice zatekli v mesto. Kakor se poroča, so v nedeljo na Škoflji zopet pobili steklega psa, ki je popadel štiri osebe. Od steklega psa ogrozen osebe bodo morale iskati zdravniške pomoči v Pasteurjevem zavodu v Zagrebu.

— **Kino »Matica«.** Uprava kina »Matica« si je nabavila za 20., 21., 22. in 23. t. m. priljubljena filmska igralca »Maks Linderja in Harold Lloydja«. — Kdor si želi par uric dobre in cene zabave, naj si sigurno ogleda to filmsko predvajanje. **Pozor!** Film je tudi mladini primeren! — Predstave ob: 5., 7., in 8. uri.

— **Kino »Tivoli«:** Od danes do nedelje »Tekmeci« s Harry Pielom v glavni vlogi. — Predstave ob 3., 5., 7. in 9. uri.

Maribor.

— **Stanovanjska beda in navljanje najemnin.** V hišici Franceta Skrbince v Rošpahu pri Mariboru sta imela zakonska Maki in Leopoldina Jaša ma'v stanovanje obstoječe iz kuhinje in sobice. Za to stanovanje sta plačevala po 250 kron na mesec. Poselnik Skrbinc jima je pa naenkrat povisal stanovanje na 1000 kron mesečno. Maki Jaša pa vsled svojih skromnih dohodkov ni mogel plačevati povisane najemnine. Hišni gospodar Skrbinc je zato začel Jaši nagajati, kjer je le mogel in se je dne 16. septembra celo tako daleč spozabil, da je Maki Jašo zagrabil za vrat in ga kruto žalil. Ob tej priliki je Skrbinc pomagal tudi njegov sin. Za svoj surov nastop sta bila Skrbinc in njegov sin obsojena vsak na en mesec težke ječe. — Se en slučaj. V Gornji Gosposki ulici je neka gospa oddala zakonski dvojici lanko leto prazno sobo proti najemnin 1100 kron na mesec. Poleg tega je gospodinja lahko celo zimo kurila z drvmi, katere si je nabavila podnajemnik. Toda gospe ni bila dovolj visoka odškodnina, katero je dobivala za prazno sobo. Iskala je bolj petičnega podnajemnika, katerega je tudi končno našla. Takoj je zakoncema odpovedala sobo in lu s tem postavila na cesto, ker nikjer drugje ne moreta dobiti stanovanja. Umetnost bi bilo, da bi oblasti prav posebno pa stanovanjski urad preprečil oduševstvo, katero izjavljajo nekateri stanovanjski najemniki nad revnimi podnajemniki.

— **Filatelistično društvo »Orient«** šteje kljub svojemu kratkemu obstanku znatno število članov. Vršilo se redni sestanki vsak petek zvečer v lastni klubovi sobi v hotelu »Balkan«, na katerih se pridno menjava. Društvo namerava izdati tudi lastni glasnik, ki bo prinašal razne strokovne članke. Filatelisti, ki slučajno posesti Celje, ima priliko udeležiti se društvenih sestankov.

— **O stanju nalezljivih bolezni v mariborskem mestnem okolju** je izdal mestni fizikat za dobo od 9. do 15. t. m. nastopno poročilo: škrlatinka: prejšnjih slučajev 5, umrl 1, ostanje 4. Ošpice: prejšnja 2, ozdravljen 1, ostanje 1, Sen: prejšnja 2, ozdravljen 1, ostanje 1.

Celje.

— **Ljudsko vseučilišče.** V ponedeljek zvečer je predaval na Ljudskem vseučilišču g. prof. dr. Nikolaj Omerca o antičnem gledališču ter starogrški in rimski drammi. Izvajanja g. predavatelja so bila zelo zanimiva ter so nas popeljala v stare zgodovinske čase, ko je že tudi pri starih Grkih in Rimljanih cvetela gledališka umetnost. Predavanje so ponazorile nekatere slike.

— **I. Matineja Glasbene Matice v Celju** se vrši v nedeljo 23. t. m. točno ob pol 11. uri dopoldne v mali dvorani hotelu »Union« v Celju. Na sporedu so: Dittersdorf, Glazunov, Osterc in Dvořak. Sodelujejo gg. K. Sancin, dr. Sajovic, Sl. Osterc, Berenik in gospa Mira Sancinova. Tenorski solo je v rokah g. Jankota. Vstopnice se dobe v predprodaji v trafikli Kovač v Aleksandrovi ulici.

— **Nove zvonove** bo dobila mestna župna cerkev v Celju. Zvonovi so že naročeni in bodo stali 175.000 Din.

Primorske vesti.

— **p Žrtve razstreliva.** Skoraj ni tedna, da se ne bi zgodila kakšna nesreča z razstrelivom. Franc Cetrič iz Huma pri Koljsem je našel avstrijski žrnel in ga hotel doma izprazniti. Pri tem poslu sta bila navzoča tudi njegov 19 letni sin France in 14 letni Josip Simčič. Zgodilo se je to, kar se je zgodilo že čisto. Šrapnel se je razpočil in na lico mesta so obležale vse tri žrtve.

— **Kratka zakonska sreča.** Začetkom februarja se je poročil v Kannem domači sin iz ugledne Logarjeve družine z Elzo Matelič iz Iškijih Ravni. Toda zakonska sreča je bila zelo kratka. Čez par dni je padel Logar z višine štirih metrov na cementulni tlak in je kmalu izdihnil.

— **Požar v Trstu.** V skladišču tkanin trdke Fratelli Quastalla v Trstu je izbruhnil požar, ki je povzročil preko enega milijona lir škode.

— **S pomenik padlim v Gorici.** Tudi v Gorici bo postavljen spomenik padlim. Odbor za spomenik bo predpisal vsakemu goriskemu meščanu vsoto, primerno dohodkom, ki naj jo daruje, da se zbere potrebn denar še letos.

Današnje prireditve:

V Ljubljani:
Drama: »Kamela skozi uho živanke«. Red C.
Opera Zaprti.
Kino Matica: »Maks Linder in Harold Lloyd«. Predstave ob 5., 7. in 8. uri.
Kino Ideal: »Tibetski volk«. Senzacijska drama. V glavni vlogi Ernest Winar. Predstave ob 4., 6., 7. in 9. uri.
Kino Tivoli: »Tekmeci«. V glavni vlogi Harry Piel. Predstave ob 3., 5., 7. in 9. uri.
Kino Ljubljanski dvor: »Metsalina«. II. del. V glavni vlogi Rina di Logorino. Predstave ob 3., 5., 7. in 9. uri.
V Mariboru:
Narodno gledališče: »2 X 2 = 5«. Red C. Kuponi.
Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči teden: Lekarna »Prochazka na Jurčičevem trgu, Ustari na Sv. Petra cesti in Jošt v Spodnji Šiški.

Iz raznih krajev.

— **Mož z dvema ženama.** Pred okrožnim sodiščem v Sarajevu se je moral zagovarjati Leopold Wendel radi dvoženstva. Prvikrat je bil oženjen z Anko Cemažar, ki mu je pobegnila z ljubimcem v Trebinje. Leopold Wendel je bil gozdarski uradnik in ker je človeku težko živeti v gozdu brez žene, se je v drugi oženil z Josipino Andrejevič. Kot gozdarski uradnik je pa imel Wendel premlajno plačo. Poneveril je gozdarskemu podjetju, pri katerem je bil zaposlen, večjo vsoto. Vsled poneverbe je prišel pred sodišče, kjer se je potem ugotovilo, da ima dve ženi. Obsojen je bil na dve in pol leta ječe.

— **Tragičen samomor.** 18 letna Mila Sekulić v Zagrebu se je zastrupila s strihninom. Če so tudi domači Sekulićevci takol po zaužitju strihnine oddali v bolnico, je bila zdravniška pomoč brezuspešna in je mlado dekle v velikih bolečinah umrlo. Sodi se, da se je Sekulićeva zastrupila vsled izpremenjenih rodbinskih razmer, ki so nastale po četovti smrti.

— **Osemindeset delavcev pred novosadskim sodiščem.** Pred novosadskim sodiščem se je pričela razprava proti 33 delavcem kurilnice državnih železnic, ki so se dne 28. januarja 1922 udeležili možnega gibanja in vstopili v štrajk.

— **Izgubljeni diamanti.** Iz Subotice se poroča, da je pred 14 dnevi oddal na pošto Jakob Pasturović v Odžancih paket, v katerem so bili diamanti v vrednosti 600.000 Din. Paket je bil adresiran na nekega subotiskega odvjetnika, a še do danes ni dospel, navzlic reklamacijam na poštini upravi. Kakor je dosedaj ugotovljeno, je bil paket nazadnje v rokah nekega poštnega železniskega uradnika.

— **Tiralica za državnim pravdnikom.** Bivši državni pravdnik Branko Masarić v Beli cerkvi je poneveril 80.000 Din državnega denarja in falsificiral javne listine. Za bivšim državnim pravdnikom je izdana tiralica. Sodi se, da je Branko Masarić pobegnil v inozemstvo.

— **Soproga Kemal paše.** Kakor se poroča iz Sarajeva, zatrjujejo tamonški muslimanski krogi, da je soproga Kemal paše rodom iz Sarajeva. Še kot otrok se je sedanja soproga Kemal paše s svojimi starši izselila v Smirno, kjer so njeni starši zelo hitro obogateli in zavzeli v javnem življenju odlično pozicijo.

— **Rodbinska drama.** V soboto popoldne se je v Beogradu v Smitšlaničevi ulici odigrala krvava drama. Žena trgovca Jakoba Karliča je zahtevala razvezo soproga v stanovanju Ljubice Milenković. Karličeva je napadla Milenkovićevo z nožem, ker jo je dolžila, da ima z njenim možem prepovedano razmerje. Milenkovićevo je težko ranjena, Karličeva soproga pa v zaporu.

KINO TIVOLI

od 20. do 23. marca:

Tekmeci.

V glavni vlogi: **HARRY PIEL.**

— **Zastrupljenje s plinom.** Amerikanski časopis poroča, da sta se v Clevelandu zastrupila s plinom Lojze Rožanc iz Begun pri Cerklju in Roza Žugelj iz Semčica. Mlada zakonca sta se dne 30. januarja poročila, odšla po poroki v svoje novo stanovanje, kjer so ju našli naslednji dan mrtva. V novem stanovanju je bil plinova več slabotno urejena, plin je uhajal in tekmo noči sta se oba zastrupila.

— **Umor radi 10 Din dolga.** Poselnika iz vasi Gorazde pri Sarajevu Krezović in Veljović sta se domov grede iz selma sprla, ker je Krezović svojemu prijatelju dolgoval 10 Din. V prepiru se je Krezović tako ujezil, da je zgrabil za nož in dvakrat udaril po Veljoviću. V bližini nahajajoči se kmetje, so priskočili ranjencu na pomoč. Veljovića so odpeljali v bolnico v Sarajevo in je malo upanja, da bi okrevail.

— **Goljufiva igralca na karte.** Pred dunajskim deželnim sodiščem sta se morala zagovarjati jugoslovanska državljana trafikant Milivoj Teodorović in trgovec Emil Hecel iz Zemuna, ker sta se pri igri s kartami posluževala goljufij. Imenovana sta prišla ponovno na Dunaj, kjer sta igrala z znamenovitimi kartami in ogoljufila svoje žrtve za več sto milijonov avstrijskih kron.

Dopisi.

— **Novo mesto.** V nedeljo dne 16. marca 1924 je priredil tukajšnji pomočniški odsek P. S. Pinžarjevo dramo »Razvaline življenja«. »Razvaline življenja« je prekrasna psihološka študija našega kmeta, skozinsko naravno pisana in vse v igri nastopajoče osebe so živi ljudje, ki jih vsak dan srečamo po naših selih. »Razvaline življenja« je literarno delo, prepregnato z živimi kmetijskimi izrazi, kakršne vidimo edinele pri Pinžarju, ki svoje drame ustvarja doma — na kmetih — ki je iz njih izšel. Zato je njegov jezik pristen, zato so njegovi junaki pristni kmetje in ne preoblečeni gospodje. Temu je pripisati pretiranost na našem oderu, ker nam manjka za pristne kmetijske figure »pravih interpretov«. Najboljši je bil zganjar Urh Kanter. Njegova hči Lenčka je bila v prvem dejanju dobra, v ostalih dveh pa je znatno padla. Isto velja tudi za Ferjano, katerega je posebno v tretjem dejanju odbijala njegova nepristna, prisljuna gestikulacija. Urhova rejenka Tona je bila dobra, ravnotako tudi potovka Mica Silana. Martin je bil v prvih dveh dejanjih prav dober, v zadnjem ga je pa odbijala njegova pretirana pijanost. Mučno je bilo gledati kmeta Srka, katerega je njegova pretirana pijanost odbijala. Režija g. Stane Schweizerja je bila v splošnem dobra. Pokažen je bil le zadnji prizor v tretjem dejanju. Scenarija je bila dobra, posebno pa v prvem dejanju. Maske so bile razen Tona dobre. Ker igra ni bila »spasna« in na koncu ni bilo plesa, je bila dvorana slabo zasledena.

Gospodarstvo.

Posedstva tujih podanikov v naši državi.

Na podlagi zakona o postopanju z neprijateljsko imovino je bilo pri nas sekvestriranih 180 posestev nemških podanikov, 31 bolgarskih, 800 avstrijskih in 400 madžarskih! Izmed 180 nemških posestev je 100 posestev nemških kolonistov v Bosni. V letih 1880 — 1885 je namreč več nemških družin zapustilo svojo domovino in so se naselili v Bosni. Nakupili so posestva okoli Dervente, Gradiške, Banje Loke itd. Mnogi teh kolonistov so odložili nemško državljanstvo in so sprejeli naše državljanstvo ter služili v naši vojski; nekateri pa so obdržali svoje nemško podanilstvo in zato še ni jasna situacija teh posestev ter še ni dosedaj tozadevno sklenjen ničesar končoveljavnega. Gre namreč za to, da-li naj se ta posestva prodajo v korist naše države, ali pa naj se vrnejo onim, ki so prekinili vse zveze z nemško državo. Od ostalih nemških posestev jih bo sedaj 17 likvidiranih, za ostala pa se sedaj vrši postopanje. Avstrijska posestva bodo dobili njihovi prejšnji lastniki nazaj. Vrnitev vseh 700 posestev avstrijskim državljanom se izvrši te dni. Pač pa niso dobili Madžari nazaj svojih posestev — 400 —, ker Madžarska ni v zadostni meri izvrševala svojih obveznosti iz mirovne pogodbe. Te dni se je mudil v Beogradu naš budimpeštanski poslanik in njegov prihod je baje v zvezi z ureditvijo vračanja sekvestriranih madžarskih posestev. Kolikor je znano do sedaj, bo to vračanje urejeno najbrž v istem smislu, kakor z Avstrijo. Najnejasnejša je situacija glede turških posestev v Južni Srbiji. Dosedaj naša država še ni podpisala s Turčijo mirovne pogodbe, radi česar ne obstoja nikako določilo, ki bi urejevalo vračanje teh posestev.

— **Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani.** Upravni svet Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani je imel dne 17. marca pod predsedstvom družbenega predsednika g. dr. Karla Trillerja bilančno sejo. Iz bilančnega zaključka, predloženega upravne mu svetu, izhaja, da je imela družba v minulem poslovnem letu 3.478.672,46 dinarjev čistega dobička napram D 2.008.831,58 v letu 1922. Posamezne bilančne številke izkazujejo številčno uspešno napredovanje v poslovanju družbe ter je sklenil upravni svet predlagati običnemu zboru delničarjev, ki se bo vršil v petek 11. aprila ob 16. uri popoldne v posvetovalnici Ljubljanske kreditne banke, naj se izplača za leto 1923 11 % dividendo napram 10 % za leto 1922 in 8 % za leto 1921. Družbina podjetja so proizvajala v letu 1923 skupaj papirja 852 vagonov, t. j. za 13,3 odstotka več kakor v prejšnjem letu in razventnega 239 vagonov celuloze, t. j. 4 % več nego v prejšnjem letu ter 168 vagonov lesovine, t. j. za 12,8 % več nego v prejšnjem letu. Prodajna organizacija se je v minulem poslovnem letu izdatno razpredla in služi kot dokaz delazmožnosti družbinih obratov zlasti dejstvo, da se je za eksport izdelkov v Orient dobro pripravilo pot.

— **Telefonske zveze Slovenije** z ostalimi kraji naše države so naravnost skandalozne in so v svoji celoti pravo ubožnostno spricevalo za vse one, ki bi morali posrbeti, da bi odgovarjal telefon leta 1924 vsaj predstavam njegovega iznajditelja. Tako nemogočih zvez, kakor jih ima Slovenija s Hrvaško ali Dalmacijo, pač ni mogoče niti nikjer drugje na božjem svetu! Zelo »fleten« monsturn je tudi dejstvo, da teče proka Slovenije krasno uporabljive in neprenehoma uporabljene proge Trst, Dunaj, Praga itd. Le da Ljubljana, odnosno Slovenija, od teh prog nimajo ničesar drugega, kakor — silne. Nočim morejto n. pr. govoriti Dunaj, Gradec in Praga direktno s Trstom, in to po progi, ki gre preko Slovenije, Slovenija tega — ne more. Skrajni čas bi že bil, da bi dobila tudi Slovenija končno vendarle enkrat resničen — telefon.

— **Špekulacija proti franku.** Nenadni preokret v notranju francoskega franka je pridelal inozemskim špekulantom, ki so špekulirali na padec franka in ga pritiskali navzdol, občutne, v nekaterih slučajih naravnost ogromne izgube. Špekulacija proti franku se je vršila v glavnem s prodajo frankov na termin. Mnogo teh prodaj je bilo sklenjeno brez kritja in tako so ti špekulanti izgubili silne vsote, ker bodo morali kupiti franka mnogo dražje, kakor pa so jih prodali. Na berinski borzi je nastala panika in je zašlo radi te špekulacije več nemških in holandskih bank v resne težkoče. Ravno tako so izgubili velike vsote tudi dunajski špekulanti. Neki dunajski list cení celotno vsoto frankov, ki jih je prodala inozemska špekulacija brez kritja, na več kot dvojni denarni obtok v Francijo. »Exchange Telegraph« cení izgube špekulantov s frankom na mnogo milijonov dolarjev. Tako so dati Francozi s svojim frankom mednarodni špekulaciji prav pošteno po grbi.

— **Goleme oltke v naši državi.** Po statistiki je bilo svetovno oltičnih dreves 1.922 v Hrvaški 267.581, v Hercegovini 8.735, v Dalmaciji 3.223.798 in v Črni gori 63.100. Industrija oltja je pri nas še v povojih in bi bil njen razvoj nujno potreben.

— **Kartelliranje donavske plovidbe.** Na iniciativno angleških akcionarjev donavskega parobrodarskega združenja, se je sestala v Budimpešti konferenca vseh donavskih združenj in nasledstvenih državah in je bil odprt kartel, ki bo povisil tarifo za prevoz blaga in ljudi za celo progo Dunaj—Budimpešta—Beograd.

Tržna poročila.

Zito.

Novi Sad, 18. marca. Koruza 247.50 do 257, moka »A« 540, »Os« 510, »B« banatska 510, »C« 320, otrobi v jutlnih vrečah 210, v papirnatih 200 Din.

Budimpešta, 17. marca. (V tisočih madžarskih kron.) Pšenica 316—327, ječmen za krmo 290—310, za pivovarstvo 350 do 370, oves 255—265, koruza 255—260, otrobi 180—185, lucerna 8.5—9.

Živala.

Dunaj, 18. marca. (V tisočih avstrijskih kron.) Svinje, debele 22.5—26, mesnate 23—26.

Budimpešta, 17. marca. (V tisočih madžarskih kron.) Voli I. 15—15.5, bikji 10 do 13, bivoli 9—10.5, krave I. 12.5—14.5, II. 10.5—12, III. 8—10, drobnica 5.8—6.7, junci 9—12, svinje debele 23.5—25, srednje 23—25, lahke 23—24.

— **Trgovina z jajci** je zadnji čas deloma oživila. Mrzlo vreme je zmanjšalo produkcijo in povpraševanje iz Avstrije in Češkoslovaške se je nekoliko povečalo. V druge države znatnega izvoza ni bilo, specielno Anglija ne uvaža več jajc iz naše države, ker dobiva cenejše prekomorsko blago. Tudi Rusija ima že precej dobro organizirano izvozno trgovino z jajci ter postaja resen konkurent vsem izvoznim državam. V naši državi so radi hladnega vremena in zmanjšane produkcije cené prvotno porasle na 1 Din 30 para za komad, kasneje pa so zopet malce popustile. V večji meri bodo nazadovale, če nastane trajno tople vreme, sicer pa imamo računati z zopetnim porastom cen.

— **Produkcija sladkorne pese in sladkorja v Jugoslaviji.** Leta 1920 je bilo v naši državi zasajeno s sladkorno peso 15.685.94 ha, leta 1921 16.749.78 ha, leta 1922 19.231.84 ha, leta 1923 24.000 ha. Pridelek je znašal leta 1920 2.045.772 kvintalov, leta 1921 1.885.116 kvintalov, leta 1922 3.126.855 kvintalov. Na vsak ha je prišlo leta 1920 130.72, leta 1921 112.54 in leta 1922 162.59 kvintalov. Proizvodnja sladkorja je znašala leta 1920 220.114 kvintalov (približno 2.201 vagon), leta 1921 335.050 kvintalov (približno 3.350 vagonov). Uvoz sladkorja je znašal leta 1920 156.475.38 kvintalov, leta 1921 233.152.84 kvintalov, leta 1922 pa 268.111 kvintalov.

— **Novi devizni predpisi v Češkoslovaški.** Češkoslovaški bančni urad je odredil, da smejo odsej posamezne osebe kupovati devize samo v okviru svojih bančnih kontov ali pa na podlagi že dovoljenih kreditov. Tečaj je sicer možno še vedno zavarovati, toda zavarovane devize se smejo izročiti šele tedaj, če položaj imetelji odgovarjajo vrednost v čeških kronah ali pa, če je dobil odgovarjajoč kredit.

— **Maksimalne cene za moko v Franciji.** »Matin« poroča, da namerava francoska vlada stabilizirati cene moki in onemogočiti povišanje krušnih cen.

— **Stinnes v Rusiji.** Neki berlinski list poroča, da je sklenil Stinnes z rusko vlado pogodbo, po kateri je upravičen eksploatirati ruske petro ejске vrelce.

— **Amerika in Rusija.** Neko ameriške rudniško podjetje je prejelo od sovjetske vlade koncesijo za izkoriščanje sibirskih sljudnih polj v obsegu 240 km².

— **Pogajanja z Italijo in naša mlinska industrija.** Naši gospodarski krogi so imeli v soboto v Zagrebu konferenco, na kateri so sklenili mero, ki naj se zahtevajo v zaščito naše mlinske industrije pri pogajanjih z Italijo.

— **Prost izvoz žive živine in moke iz Madžarske.** Madžarska vlada je izdala naredb, ki dovoljuje prost izvoz žive živine in moke iz Madžarske. Pri izvozu je plačati samo umerjeno izvozno carino.

— **Pravilnik o avtomobilnem prometu.** Ministrstvo trgovine in industrije je imenovalo nekaj svojih inspektorjev v posebno komisijo, ki bo v tku enega meseca izdelala pravilnik o avtomobilnem prometu za celo državo.

DOBAVE.

— **Dobava konjske žime.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje dobavo 2000 kg konjske žime I. Kolekovane ponudbe z vzorci je vpslati do najkasneje 31. marca 1924 ekonomskemu odeluju te direkcije.

— **Prodaja stojal za električne svetilke.** Glavna carinarnica v Ljubljani bo prodala dne 21. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v svojem magacinu »A« 19 stojal za električne namizne svetilke. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **Dobava črne pločevine.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje otertalno licitacijo na dan 7. aprila 1924 za dobavo 60.000 kilogramov črne pločevine 1300 X 2200 X 1.5 mm. Pogoj se nahaja v vpogled pri ekonomskem odeluju Direkcije državnih železnic v Ljubljani. Gosposvetska cesta (nasproti Velesejma) vsak delavni dan od 10. do 12. ure.

— **Dobava svinčene legure.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje za 28. marca 1924 za dobavo 5000 kg svinčene legure sestave 78% svinec, 5% cin, 17% antimona. Pogoj se nahaja v vpogled pri ekonomskem odeluju Direkcije državnih železnic v Ljubljani. Gosposvetska cesta (nasproti Velesejma) vsak delavni dan od 10. do 12. ure.

Stalni higijenski komite društva narodov.

Novi stalni higijenski komite Društva narodov se je prvič sestel v drugi polovici prošlega meseca. Izvolil je za svojega predsednika profesorja Madsena, ravnatelja serološkega inštituta v Kopenhagenu. Komite je z zadovoljstvom vzel na znanje poročilo o delu, ki ga je vršil v zadnjih mesecih odsek za epidemio in statistiko javne higiene. Sklenil je, da se to delovanje razširi na dežele Daljnega Vstoka na ta način, da se ustanovi urad za epidemiološke informacije v enem tamošnjih pristanišč. Poročilo misli, ki je bila poslana na Daljni Vostok, da preuči razširjanje nalezljivih bolezni kakor tudi organizacijo in delovanje sanitetnih naprav v pristaniščih Daljnega Vstoka, se bo poslalo državam, katerih se stvar tiče, in komite jih bo prosil, da izrazijo svoja opazovanja o načrtu sanitetne konvencije, ki jo vsebuje to poročilo.

Higijenski komite je določil načrt za organizacijo izmenjave sanitetnega osebja za letos in prihodnje leto. Delo epidemskih komisij v Poljski in Grški je končano in zato je higijenski komite mnenja, da je sedanja naloga teh komisij, raziskovati in pobirati epidemio sploh, kar tvori del normalnega delovanja higijenske organizacije.

Komite je sklenil, da se ustanovi komisija za malarijo, ki bo vršila anketo o postanku te bolezni v deželah, kjer nastopa endemično. Komite bo sporočil albanski, grški in perzijski vladi uspehe te ankete, kajti te vlade so se tozadevno obrnile nanj. Razen tega bo na prošnjo perzijske vlade komite podvil anketo o epidemio-nem položaju v Perziji.

V zvezi s pobijanjem malarije se je higijenski komite bavil tudi s problemom kinina, tega važnega in edinega protivro-

šinskega zdravila. Ako bo anketa higijenske organizacije pokazala, da je svetovna produkcija kinina premajhna, bo treba zainteresirati posamezne države, da se poveča.

Komite pripravlja tudi vse potrebno za študij raka, te strašne bolezni, ki jo dosega še ni bilo mogoče uspešno pobiti. Posebna anketa bo določila razlike, ki so jih konstatirali v statistikah Velike Britanije, Italije in Nizozemske glede umrljivosti vsled gotovih vrst raka.

Komite se je razen tega bavil še z nekaterimi drugimi zdravstvenimi zadevami, ki so važne za celokupno človeštvo, tako je na primer določil na podlagi študija opiske komisije, da naj znaša količina opija, ki je določena za zdravilne in znanstvene svrhe, 450 miligramov na vsakega prebivalca na leto.

Velik korak naprej se je tudi storil v standardizaciji bijoloških zdravil. Komite je preštudiral serološka raziskovalna dela, ki so jih podvzeli posamezni inštituti v Evropi, Ameriki in na Japonskem in bo sklical v teku leta eno ali dve laboratorijske tehnične konference, da primerjajo rezultate, do katerih so prišli pri iskanju standardov anti-difteričnega in anti-pnev-mološkega seruma, kakor tudi sero-diagnostike sifile.

Glede pobijanja garij v usnjent in kož-nati industriji sodeluje komite z mednarodno organizacijo dela. — Br.

Naročajte in širite „Narodni Dnevnik“!

V znamenju visoke konjunkturo.

Kriminalna policija je te dni aretirala znanega pustolovca Cognela, ki ima na vesti dolgo vrsto bančnih, borznih in drugih denarnih seplevij.

Cognel je pričel svojo kariero 1. 1905 z ustanovitvijo »Srednjefrancoske banke« v Mansu, ki je izkazovala po dvanajstih mesecih 2 milijona zlatih frankov izgube. Šest mesecev po neizogibnem polomu je stopil bankir v »Zločinsko šolo« kot nameščenec pri prefekturi za Seine departement. To pot so prehodili vsi znameniti goljufi tretje republike. Paralelno k svojim »studijam«, kakor je pozneje sam imenoval to dobo svojega življenja, je ustanovil zloglasno »Corbineau banko«, ki je po neverjetno kratkem času izkazovala tako visok passivum, da more biti kaj takega je posledica ženijskega bančnega imetnika. Topot je moral zbežati pod solnčno nebo Grške, kjer je pričel z novim delovanjem. Na podlagi običajnih »formalit« se je vrnil v Francijo, toda malo prežgoda! za ostanjstvo. Zato je moral sedeti tri leta v Mansu, kjer se je pričelo njegovo finančno delovanje. Učel je zapustil zopet domovino in ustanovil v Italiji patriotsko družbo »za izkoriščanje abesinskih produktov«. Izkoriščani so bili seveda Italijani. Cognel jih je izkoristil za par milijonov lir, s katerimi je ustanovil v granviliški okolici, v neposredni bližini svoje domačije, pod zvečenim imenom »Durand de Bellefond de Gournet« pripravljalo šolo za bodoče kolonialne uradnike, ki mu je prinesla časti in denarja. In sicer še predno je pričela poslovati, kajti pedagogika ni bila Cognelu nikdar posebno priljubljena. Od vsakega učenca je pri vpisu zahteval kavcijo v znesku 1500 frankov, kar je zvedela

med policijo. Otvoritev svedočnost se je vršila zelo slovesno v prisotnosti najvišjih elvilnih in vojaških oblast. Na banketu, ko se je ravno pripravljalo, da izpregovori pozdrav na prefekta, pa ga je policija aretirala. Topot je dobil za nagrado šest let ječe. Eno leto je preživel v ječi, potem pa je bil amnestiran. Cognel je odpotoval brez odlašanja v Lyon, kjer je ustanovil »Nacionalno blagajno za gospodarske kredite«, ki je zahtevala nešteto živce.

Sele vojna leta so ustavila njegovo finančno delovanje, v kolikor ni posvetil svojih moči domovini. Molčal je do 1. 1923, ko si je zamislil obnovo svojega dela vsled padca francoske valute, ki ga je povzročila zasedba Poruhurja. Ustanovil je posebno pisarno in je razposlal po svetu številne agente, ki so hvalili njegovo najnovejšo iznajdbo: Bons des Crédit agricole et colonial. V svojih propektilih je omenjal, da imajo njegovi boni iste garancije kot državni. S tem najnovejšim finančnim uspehom si je kupil zgodovinsko znameniti grad Ambelle, kjer si je uredil svoje letno bivališče in od koder je občeval z najvišjimi osebnimi politične, finančne in družabne Francije. Najbrže bi še ne doživel tako hitro poloma, da je ostal pri svojem kopitu. Toda Cognel se je hotel tudi literarno udeležiti. V začetku oktobra se je preselil v Pariz, kjer je kupil na rue de Clichy neodvisen tediak »Pravičnost in enakopravnost«. Naslova listu ni spremenil. V navdušenih člankih se je zavzemal »za novo obliko socialne družbe«, namreč za »zdržitev kapitala in dela«. Ko je potekla njegova učenost, je spremenil listu naslov v »Agricola«.

Končno so Cognela aretirali, ne radi goljufije, temveč (začasno) radi neke tiskovne pregreške. Mogoče pridejo druge stvari pozneje na vrsto. A. P. (Pariz.)

Čudna nova kovina.

Novo kovino s čudnimi svojstvi so leta odkrili v azijski Rusiji. Neki raziskovalec je našel med silidom in drugimi kamninami neko snov mehko kot testo. Ta njemu popolnoma neznana snov je bila neprozorne barve in dokaj težka. Precejšno množino te snovi je odposlal v Moskvo, kjer so jo v kemičnem laboratoriju natančno analizirali, toda brez uspeha. Pojav pri analizi s raznimi reagencijami so pa bili čudoviti. S kislinami polita kovina je razvijala tako nizke temperature, da se je steklenica, v kateri se je nahajala raztopina, spremenila takoj v prah. Tudi železno posodo, ki se je jo potem uporabilo, je doletela ista usoda. Ravno tako se je takoj razkrojila tudi grafitni lonček, ne da bi kaj eksplodirala in ne da bi se razvijali kakšni plini, pač pa se je dognala zopet neverjetno nizka temperatura. Pri preizkušnjah z alkalječnimi reagencijami je zgubila ta skrivnostna snov 20% svoje teže.

Ti čudoviti rezultati so imeli za posledico, da se je podala v Terghano, to je kraj, kjer se je prvič kovina našla, neke ekspedicije, kateri se je po dolgem iskanju posrečilo, da je odkrila večje množine te snovi. Nadaljnji polskusi, ki se bodo lahko izvršili v večjem merilu, nam prinesejo mogoče rešitev te zagonetne snovi.

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Henry Murger

La Boh  me.

Prizori iz življenja ciganov.

(Nadaljevanje.)

»Koga dobiš?« je dejal Rudolf. »Kaj delaš tam?« je pristavil, videč, da se umetnik pripravlja za pisanje.

»Nič, nujno pismo, ki sem nanj pozabil. Takoj vam bom na razpolago,« je odvrnil Marcel in začel pisati:

Dragi otrok!

Imam denar v svoji pisalni mizi, ker je treščila vame sreča. V hiši se pripravila imeniten zajutrek, krasna vina in zakurili smo ogenj, dragica, kot pri meščanih. To je treba videti, kot si imela navado nekoč reči. Pridi za trenutek k nam, tu boš našla Rudolfa, Collinea in Schanarda; pela nam boš pesmi pri dessertu: tudi desert bomo imeli. Ko smo že tu, bomo najbrž ostali pri mizi osem dni. Ne boj se torej, da bi prišla prepozno! Tako dolgo je že, odkar te nisem slišal smejeti se! Rudolf ti bo zlagal madrigale in pili bomo vsakovrstne pijače na našo mrtvo ljubezen, pripravljeno, da jo obudimo. Med ljudmi, kot smo mi... zadnji poljub ni nik-

68

dar zadnji. Oh! Če bi ne bilo tako mrzla lani, bi me mogoče ne bila zapustila. Prevarala si me za butaro drv in ker si se bala, da dobiš rdeče roke: prav si naredila, nisem več hud nate za to pot kot ne za druge; a pridji se gret, dokler gori v peči.

Poljubljam Te, kolikor hočeš.

Marcel.

Ko je bilo to pismo končano, je Marcel napisal drugo za gospo Sidonijo, prijateljico gospodične Musette, in jo prosil, naj poskrbi, da pride do te list, ki ga ji je naslovil. Nato je šel doli k vratarju in mu naročil, naj odnese obe pismi. Ko mu je plačeval vnaprej, je vratar zapazil, da se sveti v slikarjevi roki zlat; in preden je odšel po naročenem poslu, je stopil k hišnemu gospodarju in ga na to opozoril; Marcel mu je bil namreč še dolžan najemnine.

»Kspud,« je rekel ves zasoplen, »umetnjakar s šestega nadstropja ima denar! Saj veste, tisti dolgin, ki se mi smeji v obraz, kadar mu prinesem račun.«

»Da,« je rekel gospodar, »oni, ki se je drznil izposoditi si od mene denar, da mi je dal nekaj na račun. Odpovedal sem mu stanovanje.«

»Da, gospod. A danes ima polne žepe zlata, da mi je jemalo vid. Priredil je pojedino... Sedaj je ugoden trenutek.«

„ELIN“ družba za električno industrijo d. z. o. z.

Gradl električne centrale in naprave. — Velika zaloga motorjev in električnega materiala. — Cene izredno nizke. — Postrežba točna. —

Na željo poset inženirja brezplačno.

Ljubljana, Dunajska c. 1, telef. 88. Maribor, Vetrinjska ul. 11, telef. 239.

Naznanjamo

vsem našim naročnikom in čitateljem, da se nahaja

podružnica našega lista
v Mariboru v Gosposki ulici 37.

ZVEZNA KNJIGARNA LJUBLJANA, Marijin trg št. 8

priloga sledeče najnovejše

dunajske in pariške modne liste:

Star-Album 1924	Din 45.—
Paris-Chic-Parfait 1924	„ 35.—
Coming-Season 1924	„ 35.—
Lingerie Modern 1924	„ 45.—
Parfait-album za otroke	„ 35.—
Lyon's-album za perilo	„ 10.—
Varia-album za perilo	„ 10.—

Ko  e divjačine

lisice, kune, dihurje, vidre, zajce i. t. d. kupujem neposredno z Ameriko.

Plačam na višje dnevne cene!

Od 1. januarja dalje zbirali  ta v vseh večjih mestih Jugoslavije, Italije in Bolgarske i. s.

Zagreb: Lavosl. Wohlm  t, Ilica 82.
Križevci: Marko Deutsch.
Bos. Novi: Ibrahim Memi  .
Beograd: J. Fischer (Hotel Petrograd).
Tuzla: Bra  a Anti  .
Skopje: Jeruham K  rio sinovi.
Lovinac: Mate Kovacevi  .
Banjaluka: Mile Jankovi  .
Osijek: Hermann Lederer.
Sušak: Mato Stip  i  .
nadalje v Ljubljani, Ni  u, Gospi  u, Sofiji in Trstu.

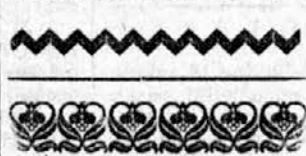
MAVRO FISCHER, Sisak, telefon broj 86, 30 in 61.

Hišne potrebščine

emalirano težko posodo znamke „Goliath“ in lažje vrste,   e  oslov, proizvodna pločevinasto in lito posodo, porcelanasto, kameninasto in stekleno robo se kupi najceneje in najboljše pri trdki

A. Vicel,

Maribor, Glavni trg   t. 5

Gradbeno podjetje
Arhitekt
V. Krainer & Ko.,
Jesenice.

Stavbna vodstva:
LJUBLJANA, DOMZALE
ZAGREB.

zvr  uje privatne in industrijske stavbe, proračune načrte, cenitve, posebni oddelek za arhitekturo.

MALI OGLASI

Cena oglasa do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para z dav  ino vred.

Gmotno slabej  im slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglaših!

Voz zapravljenec

pol olinatih osi, s stranskimi sede  i za odstraniti in ro  ni voziček (kri  ca) vse novo, proda po zelo nizki ceni Alojzij Potrebuj  e, kolar, Vrhnika

Posestvo

62 orolov njiv, trav-posestvo, nikov in kozdov pri Ptuj u s milinom.

Veleposestvo

78 orolov vse, glav živine pri Mariboru, kakor razna druga posestva v vilam in grajs  inam od 5 do 900 orolov.

Vila

3 orole parka, takoj prosto stanovanje.

Hiša

enodružinska, takoj prapr  zna, K 830.000.— pri Mariboru.

Gostilne

mlin, žage, trgovske hiše, hiše proda realiteta pisarna Zagorski, Maribor, Barvarska ul. 8.

Pisarno

odda Pokojninski zavod za nam  e  ence, Aleksandrova c. 12.

Naprodaj

lepo posestvo, 9 orolov 15 min. oddaljeno od postaje Konjice obstoja iz 2 orolov vinograda, 2 orala sadonosnika, 3 orole gozda, drugo njive. Poleg zidana hiša s tremi sobami, spodaj obokana klet s stiskalnico, vinari  a z eno sobo in hlevi. Vse z opeko krito. Cena K 550.000.—. Naslov v upravi lista.

V nobeni hiši

naj ne menjka knjiga „Babilonska uganka“. Dobi se v vseh večjih knjigarnah

Boljši obrtnik

  eli se seznaniti v svrhu prijateljstva z gospodično ali vdovo.   enitov ni izključena. Dopisi s polnim naslovom in silko na upravo lista. Tajnost zajamčena.

Stanovanja

z 1, 2 in 3 sobami in vrtom na Dunajski cesti oddaja Pokojninski zavod za nam  e  ence, Aleksandrova cesta 12.

Katero industrijsko

ali večje trgovsko podjetje rabi dobrega knjigovodjo? — Eventualno: Kdo želi v tej stroki poduka? Obrni se nemudoma na upravo „N. Dnevnika“ pod „Dobro za dobro“.

Prodaj

dobro ohranjene Dunajske prim ctre za 750.— Din in poleg „Dunajske šole“ za citre. Naslov se polzve pri upr. lista.

Motorno kolo

3 1/2 PH v dobrem stanju, se veže pomanjkanja prostora ceno proda. Vpraša se pri vratarju v hotelu „Slon“.

Pekovskega vajenca

starega od 14—18 let, poštenih starišev, sprejme takoj z oskrbo po dogovoru Mihael Lesnika, pekovski mojster, Dolenjavas 22 pri Ribnici.

Nov 16 HP motor

na surovo olje za Din 45.000 Pokojninski zavod, Aleksandrova cesta 12.

Za večjo tvornico v Ljubljani

i  em inteligentno mo  , ki bi bila v stanu nadome  ati sčasoma šefa. Pogoj: lep nastop, vselej do dela in resno voljo, da si v slučaju pomanjkljive trgovske izobrazbe isto čimpreje pridobi. — Lastnorocno pisane ponudbe s navedbo pred  tudij, oziroma strokovne predizobrazbe, znanja jezikov pod — Bodočnost na upravo lista.

Automobil

Laurin & Klement 12/14 HP, s sede  em, sport karoserija vse kompletno v najboljšem stanju se proda. Ponudbe pod šifro: „Niska cena“ na upravo lista.

Ova mlada obrtnika

  elita znanja s mladimi gospodi  inami od 18—20 let s nekaj premoženja. Ponudbe s sliko pod „Slavček I.“ in „Kanan  ek II.“ — na upravo lista ali pa poštno ležeče Doi pri Hrastniku.

Po sreči hrepnite!

V knjigi „Babilonska uganka“ jo pod številko 469/77 takoj dobiš!

Salonski gramofon

z nekaj plo  tami ter garnitura, obstoja iz dveh dekoracijskih svečnikov po 5 evrov in dobrodo  e ure na prednji radi pomanjkanja prostora. Naslov pove upravo lista.

Razne vozove

vseh vrst ima nove v zalozbi ter izdeluje solidno po najn  j   ceni, kakor tudi sprejema vsa popravila. M. Ložar, izdelovatelj vozov, Dragomelj pri Dom  aljah.

Deklica

16 let stara s 6 razredi ljudske in 1 letom me  anske šole si-roti brez matere, želi vstopiti kot učenka v kak  o trgovino z vso ali delno oskrbo v hiši. Ponudbe pod „Učenka“, na upravo lista.

Kupim,

zamenjam, ocenjujem in prevzamem v komisijah prodajo poštne znamke, star kovani denar, starine, in sicer posamezne in zbirke. Osobito i  em znanje na pismih iz trgovske korespondence ter aktov (1850—74). Nuber, Ljubljana, Gosposvetska cesta 5, II. nadst.

Posestvo

obstoječe iz 40 orolov zemljiša, polovica obdelane zemlje, ostalo gozdovi in travniki se proda tudi z inventarjem vred. Naslov v upravi lista.

Mali oglasi imajo uspeh!